

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 5. Vtrum Vnius hominis possint esse plures ultimi fines.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Ratione alterius dependentiae sunt o[mn]i[n]em finem, quatenus concursus generalis qui cuique rei datur ob certum finem, ita cum naturae operatione coalescit, ut fiat vna operatio. Hinc sapienter dictum est à Philosophis, Opus naturae esse opus Intelligentiae. Vide cetera apud D. Thomam & Caietanum.

ARTICVLVS III.

Vtrum actus humani accipiant speciem à fine?

11 **C**onclusio est affirmans. Intellige de fine intrinseco, qui est ipsum obiectum actus; sed de hoc infra q. 18. & 19.

ARTICVLVS IV.

Vtrum sit aliquis finis ultimus humanae vitae?

Conclusio est affirmans. Ratio est, quia non potest in finibus per se ordinatis esse processus in infinitum: idque probat D. Thomas rationibus allatis ex Aristotele 2. Metaphys. & 1. Ethicor.

Ultimus finis dupliciter accipitur.

Notandum Primò, Finem vltimum posse accipi dupliciter. Primò in genere; sic nihil est aliud, quam plenitudo omnis boni, seu, esse optimè. Secundò, in particulari; sic nihil est aliud, quam illa res vel rerum collectio, in qua inuenitur boni plenitudo; ut Deus, secundum veritatem; secundum autem falsas opiniones, diuitiae, voluptates, honores &c. D. Thomas loquitur de fine vltimo vtrouis modo accepto.

Notandum Secundò, Rationes D. Thomae tantum probare in omni intentione esse aliquid vltimum quod intenditur, in quo sistat intentio; & in omni serie mediorum eligendorum ob aliquem finem intentum, esse aliquid vltimum in quo sistat intentio, & à quo inchoanda sit executio.

Patet exemplis, Finis enim vltimus quem agricola, ut est agricola, intendit, est copiosa messis: ut hanc assequatur, disponit mediorum seriem: ob hanc enim primò vult serere; ut ferat, vult arare; ut aret, comparat equos & instrumenta: vbi videmus intentionem eius sistere in messe, electionem in parandis instrumentis. Possumus tamen ex hac ratione colligere esse aliquem vltimum finem humanae vitae apud omnes homines: si subsumamus, omnes homines intendere esse beatos, saltem in genere; idque non propter aliud, sed quia hoc per se bonum est: & ut hoc assequantur, omnes actiones suas eò referre, saltem implicite seu interpretatiue. Itaque esse beatum, seu, esse quam optimè, est vltimus finis humanae vitae; quia propter se expetitur, & omnes vitae actiones propter illum.

Dices, Hinc non sequi esse aliquem vltimum finem totius humanae vitae ex natura & conditione rei: sed solum ex hominum destinatione.

Respondeo Negando quod assumitur; Quia necesse est ut ille sit vltimus finis humanae vitae,

quem omnes homines rationis naturalis ductu sibi proponunt, & in quo nemo potest falli: atque talis est beatitudo in genere.

ARTICVLVS V.

Vtrum vnus hominis possint esse plures vltimi fines?

Conclusio; Neque ex natura rei, neque ex hominum intentione, possunt vnus hominis esse plures vltimi fines simul. Vtrumque intendit D. Thomas & tam de fine vltimo in particulari, quam in genere.

12

Prior pars probatur clarè, Quia vltimus finis in genere ex natura rei consistit in summa perfectione omnium potentiarum animae; atque summa perfectio cuiusque potentiae est vnica, seu vnus speciei: ergo & aggregatum ex illis summis perfectionibus est vnicum: hoc autem est vltimus finis.

Altera pars probatur clarè à D. Thoma, & satis per se patet ex terminis; nam de ratione vltimi finis est, ut sit bonum necessarium, & sufficiens ut sis quam optimè: atque nullo modo fieri potest ut intendas duo bona tamquam tibi necessaria, & tamen vtrumque seorsim putes tibi sufficere.

Dices, Qui peccat mortifere constituit vltimum finem in creatura: atque homo potest peccare mortifere etiam simul peccatis diuersi generis; verbi gratia, fornicatione, & sic constituet finem vltimum in voluptate; & ambitione, sicque constituet in honore.

Respondent Caietanus & Medina non constituere finem vltimum in bono creato, quod est obiectum peccati; sed in seipso: ipse autem in omni peccato est vnus idemque. Sed hæc Responsio non satisfacit; loquimur enim hic de fine qui appetitur, non cui; peccator autem non est finis qui appetitur, sed cui. Oportet ergo ut bonum distinctum ab homine sit finis vltimus qui appetitur. Itaque poterit vnus homo habere plures fines vltimos quos appetat.

Respondeo igitur, Peccatorem non constituere proprie finem vltimum in obiecto peccati; quia non censet illud continere omne bonum necessarium ut sit quam optimè: sed solum secundum quandam æstimationem moralem; quatenus dum amore illius rei deserit verum summum bonum, censetur illud pluri æstimare, ac proinde facere sibi summum bonum. Dici etiam potest peccatorem non constituere in bono creato vno vel duobus totum finem vltimum, sed partem tantum: Conclusio autem agit de fine toto.

Dices Secundò, Eiusdem effectus possunt esse duæ causæ efficientes integræ, saltem per diuinam potentiam: ergo similiter eiusdem hominis poterunt esse plures fines vltimi. Patet Consequentia, quia vtrumque est causa extrinseca, ac proinde videtur par vtriusque ratio.

Respondeo Negando Consequentiam, Quia finis vltimus comparari debet non cum quavis causa efficiente, sed cum causa prima efficiente; vnde sicut vnus rei non possunt esse plures causæ primæ

primæ efficientes, ita nec plures fines ultimi. Adde, esse malum & contra rectam rationem, constituere sibi plures fines: unde Deus non potest ad hoc cooperari supernaturali modo, sicut potest cooperari ad hoc, ut duæ causæ efficientes proferant eundem effectum.

ARTICVLVS VI.

Verum homo omnia quæ vult, velit propter finem ultimum?

13

Conclusio est affirmans. Loquitur autem D. Thomas de fine ultimo in genere, qui est, esse beatum; seu, esse quam optimè.

Notandum, tribus modis aliquid appeti propter finem. Primò, ex vi præsentis intentionis. Secundò, ex vi intentionis quæ præcessit. Tertio, intentione interpretatiua, id est, quæ ex ipsa natura operis, siue ex naturali perfectione voluntatis censetur esse. Nunc

DVBIVM EST,

Quomodo modo ex his tribus appetantur omnia propter finem ultimum in genere?

D. Thomas hic ad 3. insinuat secundum modum, scilicet ex virtute præcedentis intentionis. Et ita multi Thomistæ tenent. Idem videtur sentire Durandus in 4. d. 49. quaest. 4. num. 8.

Sed contra, Primò, Multa appetimus cum primùm venimus ad usum rationis; ut cibum, potum, vestem, lusum &c. & tamen nunquam ante cogitaueramus de ultimo fine, aut hæc esse appetenda propter illum: non ergo omnis appetitio provenit ex vi intentionis ultimi finis quæ præcesserit.

Secundò, Ut aliquid dicatur appeti ex vi præcedentis intentionis, non sufficit ut intentio talis finis, vel ordinatio actionum nostrarum ad talem finem præcesserit; sed necesse est ut post se relinquat aliquem effectum: Vel effectuum continuatam seriem, ex quorum ultimo talis appetitio sequatur vel actio. Et ratio est, quia intentio debet habere aliquam vim & influxum in vltimum opus quod ex vi illius fieri dicitur, saltem mediatè; alioqui nulla est causa cur opus ex illius virtute dicatur proficisci. Patet exemplo. Cùm quis intendit celebrare, ex vi huius intentionis sequitur alia voluntas, scilicet ad eundem templum: ex hac, sequitur itio vsque ad locum; ex loci & vestium præsentia, sequitur voluntas se vestiendi & ipsa vestitio; hinc itio ad altare; hinc lectio totaque actio sacra & sacrificatio, animo etiam nihil cogitante de sacrificio, sed omninò distracto. Si hæc series interrumpatur, opus est noua intentione actuali; ut si quis vadens ad sacrum, abducatur à via; vel si quis in sacro committat errorem. Nunc subsumo: arqui non cernitur talis coherentia & connexio omnium nostrarum appetitionum cum appetitione vltimi finis: ergo non sequuntur

ex virtuali intentione finis. Vide Scotum in 4. d. 49. q. 10. §. Ex his sequitur. Vbi sententiam illam refutat.

Respondeo igitur, Non hoc sensu dici omnia appeti propter vltimum finem, sed iuxta tertium modum; nempe, quia omnis appetitio boni partialis, censetur sequi ex appetitione boni integri, idque ob duas causas. Prior est, quia omne bonum parziale naturâ suâ ordinatur ad completionem boni integri ipsius suppositi; sicuti omnis pars naturâ suâ ordinatur ad totum. Secunda, quia voluntatis inclinatio per se primò tendit in bonum adæquatum suppositi: in bonum autem singularum potentiarum tendit quasi secundariò, quatenus hoc bonum est necessarium ad bonum integrum suppositi. Itaque omnis inclinatio & affectio voluntatis in bona particularia, secundum æstimationem moralem censetur sequi ex affectu boni integri, quod est vltimus finis in genere; scilicet, esse optimè. Fortasse D. Thomas nihil aliud voluit.

Ex his soluitur argumentum eorum, qui existimabant omnia opera Infidelium esse peccata; eò quòd Infideles aliquandò se & omnia sua retulerint ad honorem Idoli, tamquam ad vltimum finem. Nam esto aliquandò sic retulerint, non tamen dum illa faciunt, faciunt ex vi illius præcedentis intentionis: nam ex illa intentione non sequitur aliqua continuata series, vel aliquis effectus, unde proximè omne opus illorum prodeat. Sed neque interpretatiuè omnia faciunt propter honorem Idoli; quia faciunt multa opera indifferentia, quæ naturâ suâ non tendunt ad honorem Idoli: faciunt etiam multa opera moraliter bona, quæ naturâ suâ non ad honorem Idoli, sed veri Dei tendunt. Omne enim opus virtutis naturâ suâ cedit in honorem veri Dei, ac proinde interpretatiuè censetur propter Deum fieri.

Dices, Causa secunda efficiens non potest mouere seu efficere nisi cooperante causâ primâ efficiente: ergo similiter finis particularis non potest mouere voluntatem, nisi simul cooperante fine vltimo.

Respondeo Primò, Si hoc argumentum valeret, conuinceret omnia appeti ab homine ex actuali intentione finis vltimi; quod tamen illi non concedunt.

Respondeo Secundò, Finem vltimum in omni motu voluntatis cooperari fini particulari: non quod moueat immediatè voluntatem hominis, aut quòd homo velit propter illum; sed quia causa prima cooperatur homini in omni volitione, idque propter vltimum finem. Dum enim homo aliquid vult ob aliquem finem particularem, Deus cooperatur eius voluntati ob finem vniuersalem seu vltimum. Et ita fit ut finis vltimus concurret non tantùm ad omnem motum voluntatis, sed etiam ad omnem operationem creaturæ.

14
Omnia appeti propter finem intentione interpretatiua.

Omnes actiones imbelium non sunt peccata. Opposita damnata est à Pio V. & Gregorio XIII. ac nouissimè anno 1641. ab Urbano VIII. speciali iurisdictione.

Quid requiratur ut aliquid dicatur finis ex intentione virtuali